

НІШЕВІ КУЛЬТУРИ – ПРИБУТКОВИЙ БІЗНЕС ДЛЯ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Бойко Людмила Олександрівна

к.с.-г.н., доцент

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон

Останнім часом українські виробники все більше уваги приділяють вирощуванню нішевих культур. При цьому, в даному випадку мова йде як про овочі, так і про фрукти та ягоди. Такий тренд, за їх словами, зумовлений одразу декількома факторами. Перш за все, це зацікавленість фермерів у виробництві такої продукції продиктована зростанням попиту на неї всередині країни, адже більшість з цих овочів та фруктів потрапляють у розділ так званих «здорових продуктів», споживання яких активно пропагується активістами здорового способу життя. Однією з таких культур є спаржа [1].

Спаржа, або ж аспарагус лікарський (*Asparagus officinalis*), не нова і водночас добре відома в Україні культура. Раніше в нас її використовували для декорування букетів та поміж люди називали «заячий холодок». В країнах Європи вона широко використовується як смачний десертний овоч впродовж багатьох десятиліть і ось останнім часом поступово набирає популярності серед українців.

Клімат України дозволяє вирощувати спаржу практично по всій території країни. Тож, за даними галузевих експертів, за останні 5 років площі під спаржею в Україні збільшились приблизно втричі. Більш того, уже у 2016 р. ця культура увійшла до переліку тих, за якими фермери повинні надавати статистичну звітність. Тож, згідно з даними Укрстату, у минулому році під спаржею в Україні було зайнято 0,2 тис. га, а її урожай склав 1,09 тис. тонн [2].

У 2019 році ціни на спаржу в Україні коливалися від 170 грн за кг до 250 грн за кг, що відповідає цінам у ЄС. Такі цифри вартості цієї культури приваблюють фермерів. Вирощувати аспарагус в Україні аграрні виробники почали шість-сім років тому. Не кожен українець готовий платити таку ціну, але вона пояснюється собівартістю вирощування. На 1 га слід витратити 8-10 тис євро залежно від сорту і відстані між міжряддями [3].

Підприємці, які займаються вирощуванням спаржі, на жаль, не отримують якісну продукцію і пояснити це можна тим, що культура нова і бракує знань, а також порушується технологія виробництва цієї культури. За даними аналітиків EastFruit, Україна не експортує спаржу, а ті нечисленні виробники, які є в країні, орієнтуються, здебільшого, на внутрішній ринок. Хоча у світі є свій світовий ринок спаржі. Так, найбільшими експортерами спаржі є Мексика, Перу і США. Мексика заробляє на експорті спаржі \$ 460 млн в рік, Перу - \$ 410 млн, а США -

\$ 150 млн. Далі в рейтингу найбільших глобальних експортерів йдуть країни Європи: Нідерланди, Іспанія, Італія, Німеччина і Франція [4].

Найбільше виробництво спаржі в Україні на сьогодні знаходяться в смт. Любимівка у Херсонській області (ТМ «Гурмет») - 15 гектарів. Приблизно така ж площа у кооперативі «Садовод» в Черкасах. На заході країни є великий виробник - «Спаржа Волині». Лише п'ять років тому в Україні було всього 30 гектарів насаджень цієї культури, тобто маємо ріст в чотири рази, що є підставою вважати цю нішеву культуру дуже перспективною [5].

Україна виробляє на даний момент лише п'яту частину продукції від того, що споживає. Решта – це імпорт. Загальний об'єм внутрішнього ринку споживання культури становить 3 - 4 тис. тон, українці, якщо тисячу тон виробили то це дуже добре і то навряд. Тобто зараз 4/5 від своїх коштів українські фермери віддають іноземним фермерам. Був би великий плюс, коли б під насадженнями спаржі в Україні було зайнято біля тисячі гектарів це дало б змогу успішно її експортувати. При наявності таких площ можна буде забезпечити внутрішню потребу споживання, з'являться гарні умови для розвитку переробної галузі, а також господарства зможуть системно видавати товарні партії спаржі. При потребі у збільшенні кількості цієї продукції будуть створюватись кооперативи по прикладу фермерів Європи [6-9].

Вирощувати спаржу – справа прибуткова, у неї висока ціна й урожайність, але дорогий посадковий матеріал. Але у культури є свої плюси – поля з аспарагусом закладаються на 8-10 років, якщо порахувати, це дешевше по собівартості, ніж вирощувати полуницю або цибулю.

Список літератури

1. ТОП-10 нішових культур для експорту – рекомендації експертів. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/top-10-nisovih-kultur-dla-eksportu-rekomendacii-ekspertiv>
2. Спаржа – нова перспектива фермера овочівника. URL: https://agrarnik.com/index.php?option=com_k2&view=item&id=4062:спаржа---нова-перспектива-фермера-овочівника&Itemid=434
3. Григор'єв П. Що таке ринок спаржі в Україні і як на неї заробляти <https://www.epravda.com.ua/rus/publications/2019/06/14/648689/>
4. Світовий ринок спаржі експерти оцінюють у \$1,5 млрд <https://www.growhow.in.ua/svitovyy-rynok-sparzhi-eksperty-otsiniuiut-u-1-5-mlrd/>
5. Вільна ніша для бізнесу: Україна задовольняє свій попит на спаржу лише на 20% <https://site.agrarnik.com/fl-4/>
6. Boiko, V., Kwilinski, A., Misiuk, M., & Boiko, L. (2019). Competitive advantages of wholesale markets of agricultural products as a type of entrepreneurial activity: the experience of Ukraine and Poland. *Economic Annals-XXI*, 175(1-2), 68-72, doi:<https://doi.org/10.21003/ea.V175-12>

7. Бойко Л. О. Сучасні тенденції розвитку овочевої галузі в умовах євроінтеграції України. *Агросвіт*. 2020. № 6. С. 69–76. DOI: [10.32702/2306-6792.2020.6.69](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.6.69)

8. Бойко Л. О. Пріоритети розвитку підприємництва зі створенням інноваційних продуктів. *Агросвіт*. 2020. № 15. С. 41–47. DOI: [10.32702/2306-6792.2020.15.41](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.15.41)

9. Бойко В.О., Бойко Л.О. Сучасні підходи до визначення поняття «конкурентоспроможність аграрних підприємств». *Фінансовий простір*. 2019. № 3(35). С. 23–31. DOI: [https://doi.org/ 10.18371/fp.3\(35\).2019.190153](https://doi.org/10.18371/fp.3(35).2019.190153)